

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 173/2020-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. mája 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Mojmíra Mamojku (sudca spravodajca) a zo sudcov Petra Straku a Martina Vernarského predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpeného advokátom JUDr. Martinom Bezákom, PhD., Klincová 15, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky uznesením generálneho prokurátora Slovenskej republiky z 24. januára 2020 č. k. XVI/2 Pz 111/19/1000-5 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. marca 2020 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky ďalej len „ústava“) uznesením generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“)

z 24. januára 2020 č. k. XVI/2 Pz 111/19/1000-5 (ďalej len „napadnuté uznesenie generálneho prokurátora“), ktorým zrušil uznesenie vyšetrovateľa [v tom čase Prezídia Policajného zboru, Národnej kriminálnej agentúry, Národnej protikorupčnej jednotky – expozitúry Východ ČVS: PPZ-258/NKA-PK-VY-2018 z 12. júna 2019 a uznesenie prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor úradu špeciálnej prokuratúry“) č. k. VII/1 Gv 169/18/1000-74 z 23. augusta 2019, pozn.)].

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa návrhom z 22. novembra 2019 domáhal zrušenia predmetného uznesenia vyšetrovateľa o vznesení obvinenia proti nemu pre zločin poškodzovania finančných záujmov Európskej únie podľa § 261 ods. 1 a 3 Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona v jednočinnom súbehu s prečinom subvenčného podvodu podľa ustanovenia § 225 ods. 1 Trestného zákona a uznesenia prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry, ktorým mu bola pre nedôvodnosť zamietnutá jeho sťažnosť proti uzneseniu vyšetrovateľa.

3. Sťažovateľ v návrhu namietal, že vyšetrovateľ a prokurátor úradu špeciálnej prokuratúry „závažným spôsobom porušili v môj neprospech zákon“, keď *„stíhaný skutok nenapĺňa objektívnu stránku skutkovej podstaty trestného činu poškodzovania finančných záujmov Európskej únie... pre nedostatok jedného z obligatórnych znakov – následku v podobe spôsobenia sprenevery... ani objektívnu stránku skutkovej podstaty trestného činu subvenčného podvodu... pre nedostatok jedného z jej obligatórnych znakov – konania spôsobilého uviesť Poľnohospodársku platobnú agentúru do omylu...“*.

4. Sťažovateľ ďalej poukazuje na to, že 3. februára 2020 mu bolo doručené napadnuté uznesenie generálneho prokurátora, ktorým bolo konštatované, že uvedeným uznesením prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry *„bol v môj neprospech porušený zákon, pretože prokurátor... vecne preskúmal moju sťažnosť napriek tomu, že som ju podal po márnom uplynutí zákonom ustanovenej lehoty“*.

5. Následne prokurátor úradu špeciálnej prokuratúry viazaný právnym názorom generálneho prokurátora zamietol jeho sťažnosť proti uzneseniu vyšetrovateľa o vznesení obvinenia podľa § 193 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku ako oneskorene podanú.

6. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti zvyrazňuje, že v tomto prípade bola generálnym prokurátorom porušená zásada *reformatio in peius*, keďže rozhodol v jeho neprospech. Táto zásada vylučuje, „*aby si obvinený zhoršil postavenie len preto, že využil svoje právo podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu*“.

7. Sťažovateľ v bode 14 a 15 svojej ústavnej sťažnosti polemizuje a nesúhlasí so závermi generálneho prokurátora v napadnutom uznesení a tvrdí, že ten nadmieru formalisticky a ústavne nekonformným spôsobom interpretoval viaceré ustanovenia Trestného poriadku. Záver generálneho prokurátora o tom, že „*prokurátor ÚŠP porušil vecným preskúmaním mojej oneskorenej sťažnosti zákon v môj prospech je úplne svojvoľný, pretože odporuje zákonu, podľa ktorého je prokurátor počas celého prípravného konania povinný preskúmať zákonnosť a dôvodnosť uznesení policajta (§ 230 ods. 2 písm. e) Trestného poriadku)*. Rovnako svojvoľný je aj záver generálneho prokurátora, že z tohto dôvodu bolo potrebné napadnutým uznesením rozhodnúť v môj neprospech, a to napriek tomu, že som vydanie tohto uznesenia podnietil návrhom, ktorý som podal vo svoj prospech.“.

8. V bode 16 ďalej uvádza, že „*Generálny prokurátor mi tak napadnutým uznesením svojvoľne odoprel právo na inú právnu ochranu zaručené článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktorá mi mala byť ako obvinenému poskytnutá v prípravnom konaní trestnom prostredníctvom ustanovení § 363 a nasl. Trestného poriadku. Generálny prokurátor tým zároveň porušil aj moje právo byť stíhaný iba spôsobom, ktorý ustanovuje zákon, zaručeným článkom 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, keď zhoršil moje postavenie v trestnom konaní iba preto, že som využil svoje zákonné právo na podanie mimoriadneho opravného prostriedku. Nakoniec, generálny prokurátor porušil aj moje právo na (účinnú) obhajobu zaručené článkom 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ktoré sa v dôsledku jeho svojvoľnej interpretácie zákonných ustanovení citovaných v 15. bode tejto sťažnosti vyššie stalo iba iluzórnym*“.

9. Na tomto základe sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že jeho základné práva podľa čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy napadnutým uznesením generálneho prokurátora porušené boli. Súčasne žiada, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie a prikázal generálnemu prokurátorovi, aby vo veci znova konal a rozhodol. Súčasne sa domáha náhrady trov konania.

II.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

13. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbať slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

15. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka sťažovateľa, že napadnutým uznesením generálneho prokurátora došlo k porušeniu jeho označených práv špecifikovaných v bode 1 a 14 z dôvodov bližšie uvedených v bodoch 6 až 8. Z obsahu ústavnej sťažnosti je tak zrejmé, že sťažovateľ od ústavného súdu očakáva prehodnotenie a zrušenie záverov napadnutého uznesenia generálneho prokurátora v prípravnom trestnom konaní.

16. Ústavný súd predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa a po jej preskúmaní konštatuje, že je dôvod na jej odmietnutie pre neprípustnosť. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

17. Ústavný súd poukazuje na to, že jeho právomoc rozhodovať o ústavných sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Zmysel a účel princípu subsidiarity, ktorý je vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného

súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (porovnaj m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013).

18. Koncepcia konania o ústavnej sťažnosti je totiž založená na tom, že predstavuje subsidiárny procesný prostriedok na ochranu ústavou zaručených základných práv a slobôd. Ústavný súd nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov či iných orgánov verejnej moci, a preto nemôže nahrádzať ich činnosť. Jeho úlohou je v súlade s čl. 124 a nasl. ústavy ochrana ústavnosti, a nie tzv. bežnej zákonnosti, resp. protiprávnosti. Z tohto pohľadu je nevyhnutnou podmienkou konania, ktorá musí byť pred podaním ústavnej sťažnosti splnená, vyčerpanie všetkých procesných prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje. Právomoc ústavného súdu je teda vybudovaná na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, ktorých eventuálnu protiústavnosť už nemožno zhojiť inými procesnými prostriedkami, resp. už nie je možná náprava iným spôsobom.

19. Subsidiarita ústavnej sťažnosti má pritom dimenziu formálnu i materiálnu. Formálna dimenzia znamená, že sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti musí „formálne“ podať všetky prostriedky na ochranu práv, ktorými disponuje, a materiálnou subsidiaritou je myslené to, že tieto prostriedky odôvodní spôsobom, ktorý všeobecnému súdu umožní ústavnoprávny prieskum. Pokiaľ právny predpis stanoví, že v určitej procesnej situácii je príslušný na rozhodovanie o právach a slobodách jednotlivca konkrétny orgán verejnej moci, bolo by zásahom do jeho právomoci a porušením princípu deľby moci (čl. 2 ods. 2 ústavy), pokiaľ by iný orgán o týchto právach rozhodoval bez toho, aby bola daná možnosť príslušnému orgánu na realizáciu jeho právomoci. Obidve tieto hľadiská preto treba reflektovať pri interpretácii a aplikácii jednotlivých inštitútov zákona o ústavnom súde, v danom prípade pre posúdenie prípustnosti ústavnej sťažnosti.

20. Ústavný súd konštatuje, že trestná vec sťažovateľa sa v čase podania ústavných sťažností nachádzala v predsúdnom konaní v štádiu prípravného konania, v rámci ktorého o meritórnej otázke trestného obvinenia s konečnou platnosťou ešte rozhodnuté nebolo. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne prihliada na to, že nie je iba jeho povinnosťou ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú aj všeobecné súdy, resp. aj iné orgány verejnej moci ako primárni ochrancovia ústavnosti (obdobne napr. sp. zn. III. ÚS 79/02).

21. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania. Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného náprava procesných pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci (orgánov činných v trestnom konaní a súdov).

22. Ústavný súd v prvom rade upriamuje pozornosť na § 230 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého dozor nad dodržiavaním zákonnosti v prípravnom konaní vykonáva prokurátor. Úlohou prokurátora pri výkone dozoru v prípravnom konaní je dozerať na to, aby orgány činné v trestnom konaní dodržiavali všetky ustanovenia Trestného poriadku, aby postupovali v zhode s účelom trestného konania a základnými zásadami trestného konania, musí pritom súčasne dbať na to, aby nikto nebol bezdôvodne trestne stíhaný a nezákonne obmedzovaný na základných právach a slobodách. V tomto kontexte ústavný súd upriamuje pozornosť na § 215 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorých prokurátor trestné stíhanie zastaví v prípadoch v tomto ustanovení taxatívne vymedzených, ktorými sú okrem iných aj tieto prípady: ak je nepochybné, že sa nestal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie; ak nie je tento skutok trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci;

ak je nepochybné, že skutok nespáchal obvinený. Z uvedených ustanovení Trestného poriadku vyplýva, že platná právna úprava zveruje v štádiu konania, v ktorom sa sťažovateľ obracia so svojou ústavnou sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy na ústavný súd, ochranu ich práv tzv. dozorujúcemu prokurátorovi, v ktorého právomoci je korigovať prípadné pochybenia prípravného konania a dokonca v opodstatnených prípadoch rozhodnúť o zastavení trestného stíhania, v rámci ktorého bolo vznesené obvinenie konkrétnej osobe.

23. Ďalej ústavný súd poukazuje na ustanovenia týkajúce sa ďalšej nasledujúcej etapy trestného konania (súdneho konania v štádiu predbežného prejednanie obžaloby), a to § 244 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku, podľa ktorého konajúci súd obžalobu odmietne a vráti vec prokurátorovi, ak zistí závažné procesné chyby, najmä že boli porušené ustanovenia zabezpečujúce práva obhajoby. Z obsahu citovaných ustanovení Trestného poriadku tiež vyplýva, že je v príslušnom štádiu trestného konania ochrana práv sťažovateľa zaručená zo strany všeobecného súdu, v ktorého právomoci je predbežne prejsť podanú obžalobu po jej predložení prokurátorom a korigovať prípadné pochybenia prípravného konania. Platná právna úprava trestného konania umožňuje tak sťažovateľovi aj v nasledujúcich štádiách trestného konania v rámci uplatnenia práva na obhajobu domáhať sa právne účinným spôsobom ochrany svojich označených práv, a to na hlavnom pojednávaní, prípadne prostredníctvom riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov.

24. Za týchto okolností nie je daný dôvod, aby ústavný súd vstupoval v danej fáze prebiehajúceho trestného konania vo veci sťažovateľa do právomoci iných orgánov verejnej moci (prokuratúry a všeobecných súdov).

25. Nevyužitie uvedených možností ochrany označených práv sťažovateľa nemožno nahradzovať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy).

26. Vychádzajúc zo všetkých čiastkových záverov, ústavný súd posúdil ústavnú sťažnosť sťažovateľa smerujúcu proti napadnutému uzneseniu generálneho prokurátora

ako podanú predčasne, a preto ju podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde odmietol ako neprípustnú (obdobne II. ÚS 61/2019).

27. Obiter dictum ústavný súd uvádza, že názor generálneho prokurátora v odôvodnení napadnutého uznesenia opierajúci sa o § 66 ods. 1 a 3 Trestného poriadku (strana 2 a 3) nebol žiadnym relevantným spôsobom sťažovateľom v ústavnej sťažnosti spochybnený. Po rozhodnutiach vyšetrovateľa, generálneho prokurátora a úradu špeciálnej prokuratúry sa taktiež nezmenilo formálne a faktické postavenie sťažovateľa, ich výsledkom bolo a je to, že sťažovateľ je naďalej trestne stíhaný. Napadnutým uznesením generálneho prokurátora teda nemohla byť porušená ani zásada reformatio in peius v trestnom konaní.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. mája 2020

Mojmír Mamojka
predseda senátu